

Літ.:

Михневич. — С.95-96; Григорьев В. В. Санкт-Петербургский университет в течение первых двух лет его существования. — СПб., 1870; Кочубинский А. А. У гроба М. С. Смирнова // Новорос. телеграф. — 1877. — 1 марта; То же // Кочубинский А. А. Памяти товарищей. — Одесса, 1876. — С. 5-8; То же // ЗИНУ. Унив. летоп. — 1878. — Т. 26, отд. 3. — С. 262-266; Маркевич. 25-летие ИНУ. — С. 176-180; Кочубинский А. А. Памяти сослуживцев, 1876-1901: Речи у гроба и посмертные поминки. — Одесса, 1901. — С. 5-8; То же // ЗИНУ. Унив. летоп. — 1902. — Т. 86. — С. 5-8; Смирнов М. П. // ЗИНУ. Унив. летоп. — 1902. — Т. 86. — С. 5; Купалов А. Смирнов Михаил Павлович / РБС. — Т.18. — С. 652-653; Митина Н. П. Смирнов М. П. // Славяноведение в дорев. России. — С. 308-309; Першина З. В. Історія України в працях одеських дослідників / Укр. іст. журн. — 1994. — №6. — С. 53-63; Професори Одес. (Новорос.) ун-ту. — Одеса, 2000. — Т. 4.

Т. М. Попова, В. В. Самодурова

СМОЛЬСЬКА Аделаїда Костянтинівна

Філолог-славіст

А. К. Смольська народилася 22 грудня 1927 р. в сім'ї військовослужбовця, мати була вчителькою математики. Середню школу закінчила в Ірбіті Свердловської обл. у 1945 р. і в тому ж році вступила на філологічний факультет Уральського університету в Свердловську (Єкатеринбургі). На другому курсі навчалась у Харківському університеті, а з вересня 1947 р. — в Одеському державному університеті, який закінчила 1950 р.

У 1950–1953 рр. навчалась в аспірантурі при кафедрі російської мови Одеського педагогічного інституту, де її керівником був професор С. П. Дудкін. З 1953 р. працювала старшим викладачем кафедри російської мови педінституту в Станіславі (Івано-Франківську).

У 1956 р. А. К. Смольська захистила в Одеському університеті канди-

датську дисертацію “Суффиксы эмоциональной оценки в языке произведений А. М. Горького” і з вересня 1956 р. стала старшим викладачем, а з 1963 р. доцентом кафедри російської мови Одеського університету. Працюючи на цій кафедрі, ввійшла в колектив дериватологів, які під керівництвом професора Н. І. Букатевича досліджували історичне словотворення російської мови.

Після створення в 1968 р. кафедри загального і слов'янського мовознавства в Одеському державному університеті ім. І. І. Мечникова А. К. Смольська стає доцентом цієї кафедри.

У 1993 р. захистила в Московському університеті докторську дисертацію “Развитие именного словообразования в сербскохорватском языке”. З 1994 р. і до останніх днів свого життя (померла 10 червня 2004 р.) А. К. Смольська — професор кафедри загального і слов'янського мовознавства, де викладала дисципліни славістичного циклу (старослов'янська мова, вступ до слов'янської філології, сербська мова та ін.).

У формуванні славістичних інтересів А. К. Смольської велику роль відіграли тривалі відрядження в слов'янські країни: у 1965—1968 рр. вона викладала російську мову в Белградському університеті (Югославія), а у 1976—1978 рр. — у Пловдивському університеті (Болгарія).

Наукові інтереси А. К. Смольської зосереджувалися передусім на проблемах словотворення південнослов'янських та східнослов'янських мов: у 1971 р. в Одесі була видана її праця “Словообразование в славянских языках (конспект лекцій спецкурсу)”, а в 1978 р. у Болгарії вийшла книга “Русское словообразование. Имена”. У 1998 р. році виходить монографія А. К. Смольської “Очерки по славянскому словообразованию и морфологии”, а в 2001 — “Славянские студии: Сборник статей” (Одесса: Астропринт, 2001. — 228 с.).

У докторській дисертації А. К. Смольської досліджувались актуальні проблеми історичного словотворення сербської і хорватської мов. Користуючись методами функціональної лінгвістики, А. К. Смольська вперше в сербокroatистиці вивчила, окрім словотвірних, також способи номінації осіб, пов'язані з іншими рівнями мови.

А. К. Смольська працювала також над проблемами граматичних кате-

горій, взаємодією семантичних і граматичних категорій, історією слов'янознавства, опублікувала статті, присвячені старослов'янським пам'яткам, міфології південних слов'ян, сербським слідам у топонімії України.

А. К. Смольська — відомий славіст, всього нею опубліковано понад 130 робіт. Брала участь у міжнародних з'їздах славістів у Празі (1968), Києві (1983), Братиславі (1993), Кракові (1998), була учасницею багатьох міжнародних конференцій в Україні, Білорусії, Росії, Болгарії, Югославії.

Вона також є ініціатором і активним організатором міжнародних Кирило-Мефодіївських конференцій, які з 1995 р. регулярно відбуваються на базі ОНУ ім. І. І. Мечникова і завершуються виданням "Слов'янського збірника", відомого не тільки в Україні, але й за її межами.

В Одеському університеті А. К. Смольська успішно керувала аспірантами, науковою роботою студентів, виявила себе не тільки як науковець, але й як організатор науки.

У 2003 р. виповнилося 50 років педагогічної та наукової діяльності А. К. Смольської, з яких 45 років пов'язані з Одеським національним університетом ім. І. І. Мечникова.

Педагогічну діяльність А. К. Смольської Міністерство вищої освіти СРСР відзначило Почесною грамотою. За розвиток наукових і культурних зв'язків між Україною і Болгарією уряд Болгарії нагородив А. К. Смольську медаллю "1300 років Болгарії".

Пр.:

Русское словообразование / А. Смольская, Д. Митев. — София, 1978. — 133 с.; Диахронные константы славянского именного словопроизводства и феминные суффиксы в сербохорватском литературном языке // Сов. славяноведение. — 1978. — №3. — С. 75-81; Језичка норма и фемининуми у српскохрватском језику // Научни састанак славіста у Вукове дане. — Београд, 1980. — № 10; Инославянские следы в топонимической системе юга Украины // XI Міжнар. з'їзд славістів: Слов'янське мовознавство. Доповіді. — К.: Наук. думка, 1983. — С. 185-199; Роль омонимии в именной деривации сербохорватского языка // Зб. за філологію і лінгвістику. — Нови Сад, 1986. — Књ. 2; Вук Караджич и закономерности сербохорватского словообразования // Зб. Матице српске за філологію і лінгвістику. — Нови Сад, 1990. — Књ. 33. — С. 114-121; Об изменениях в именном словообразовании сербского литературного языка XIX в. // Слов'ян. зб. — Одеса: Астропринт, 1996. — Вип. 2. — С. 137-146; О некоторых особенностях языка Милоша Црнянского // Српски језик. — Београд, 1996. — Т.1-2. — С. 230-239; Еволуција а творбе речи у српском језику и њено проучавање // Научни саста-

нак слависта у Вукове дане. — Београд, 1996. — Т. 25. — С. 235-245; Формально-семантична взаємодія субстантивних категорій в аспекті функціональної граматики // Мовознавство. — 1998. — №2-3. — С. 97-106; Славянские студии. Сб. ст. — Одесса: Астропринт, 2001. — 227 с.

Літ.:

Список наукових та науково-методичних праць доктора філологічних наук, професора кафедри загального і слов'янського мовознавства Смольської А. К. // Слов'янський зб. — 1996. — Вип. 1-2; Славянские студии: Сб. ст. — Одесса: Астропринт, 2001. — 228 с.; Біографія доктора філологічних наук, професора Аделаїди Костянтинівни Смольської // Слов'ян. зб. — 1996. — Вип. 3; Ювілейне привітання професору А. К. Смольській // Філол. вісн. — Одеса, 1997. — №8; Романова О. По стопах славянских просветителей: (О юбилее А. К. Смольской) // Веч. Одесса. — 1998. — 26 мая; Професори Одес. (Новорос.) ун-ту. — Одеса, 2000. — Т. 4.

М. І. Зубов

СОКОЛОВ Микола Миколайович

Хімік-органік

М. М. Соколов народився 1 грудня 1826 р. у Ярославській губ., виходець із купецької сім'ї.

З ім'ям М. М. Соколова пов'язані перші наукові дослідження, виконані у галузі органічної хімії в Новоросійському університеті. Вихованець Петербурзького університету, він закінчив два факультети — камеральний відділ юридичного факультету в 1842 р. і відділ природничих наук філософського факультету у 1874 р, отримавши ступінь кандидата філософії і права. В університеті М. М. Соколов вивчав хімію під керівництвом відомого вченого “дідуса російської хімії” О. А. Воскресенського.

Незабаром після закінчення університету М. М. Соколов виїхав за кордон на стажування. Там він виконав перші наукові дослідження з хімії у Гессені (Німеччина), в лабораторії відомого хіміка Ю. Лібіха. У

